

När Kina tilldelades de olympiska spelen 2008 lovade de att förbättra situationen för de mänskliga rättigheterna i landet. Fem stora tibetanska NGO:s som verkar i exil i Indien anser att situationen för tibetanerna i Tibet har förvärrats inför OS. De har bildat Tibetan People's Uprising Movement och vill i samband med OS uppmärksamma Kinas förtryck av tibetanerna – med hjälp av icke-vålds-principen.

En modern salt- marsch

Enligt Tibetan People's Uprising Movement så är marschen när detta skrivs, i mitten av maj, uppe i 313 deltagare efter att ytterligare 48 tibetaner gått med i Nainital, norra Indien. För att få maximal uppmärksamhet planeras marschen nå Tibet strax innan OS i Peking invigs den 8 augusti. De flesta exiltibetaner som deltar i marschen har flytt till Indien genom att vandra över Himalaya. En vandring som ofta sker under svåra förhållanden. Många gånger lämnar barn sina familjer för att ensamma söka framtid i Indien och kylan under bergsvandringen ger ofta frostsador. Belöningen som väntar i Indien är en privat audiens med Dalai lama. Efter både ekonomiskt och kulturellt stöd från den tibetanska exilregeringen i form av exempelvis gratis utbildning och frihet att utöva buddhismen. De flesta tibetaner i exil när dock en dröm om att en dag kunna återvända till ett Tibet fritt från Kinas överhöghet.

Fyra dagar innan marschen ska avgå från Dalai lamas tempel i Dharamsala i Indien den 10 mars är Sydasiens skribent på plats. På Peace café träffar jag Tenzin Tsundue, författare och en av de nu mest kända aktivisterna för Tibets självständighet. Tenzin – som ska delta i marschen – verkar övertygad om att den blir lyckosam. Han betonar starkt icke-våldsprincipen och menar att marschen är i linje med Gandhis saltmarsch år 1930 mot den brittiska kolonialmakten.

– Vi kommer inte att använda våld. Vi tror att sanningen är ett starkare vapen. Kina kan inte bortse från att Tibet tidigare var ett självständigt land. Vi är däremot beredda att använda tänkbara icke-våldsaktioner. Jag kommer att gå så långt jag kan med denna marsch. Marschen kommer inte att stoppas. Den kanske får ta nya vägar och det kanske kommer att ta längre tid än sex månader men den kommer inte att stoppas, säger Tenzin som med ett rött band knutet runt pannan och med sin intensiva blick ger ett kompromisslöst intryck.

TENZIN BERÄTTAR ATT HAN GETT BORT alla sina ägodelar. Han behöver dem inte nu när han ska återvända till sitt hemland. Det röda bandet om pannan kommer att klippas av först när Tibet blir fritt. Tenzins föräldrar flydde från Tibet på 1960-talet och Tenzin är uppvuxen i Dharamsala men han menar att han aldrig känt att han hör hemma i Indien.

– Jag har alltid ansett att jag har blivit berövad rätten att bo i mitt eget land. Efter universitetet så återvände jag till Tibet för att bosätta mig där, men den kinesiska regeringen arresterade mig. De sade att jag inte hörde hemma i Tibet, satte mig fängelse i tre månader och kastade sedan ut mig ur landet. Det var en stor förödmjukelse.

Den 10 mars 1959 gjorde tibetanerna uppror mot Kinas ockupation. Det blev ett våldsamt nederlag. Dalai lama flydde då från Tibet tillsammans med 80 000 landsmän och satte upp en exilregering i bergsorten Dharamsala i Indien. Dharamsala är idag något av en turistort dit människor kommer för att meditera, vandra i bergen, eller volontärarbeta för tibetanernas sak. Enligt uppgifter från exilregeringen finns det idag cirka 85 000 exiltibetaner i Indien, en stor andel av dem bor i Dharamsala. De flesta exiltibetaner har ett indiskt registreringscertifikat istället för pass, vilket innebär att de håller flyktingstatus i Indien och därmed inte har samma rättigheter som indiska medborgare.

Trots att många tibetaner nu är födda och uppvuxna i Indien så har de därmed inte integrerats i det indiska samhället. Istället väntar de på att få komma till väst eller på att få återvända till Tibet.

Tsering Yeshe, ordförande för Tibetan Women's association (TWA) som är med och anordnar marschen menar att de flesta exiltibetaner inte känner att de är en del av det indiska samhället.

– Registreringscertifikat som tibetanerna får från den indiska regeringen för att kunna stanna här är inte likvärdigt med ett medborgarskap och begränsar bland annat exiltibetanernas möjligheter att söka arbete och köpa bostad i Indien. Tibetanerna är inte fullvärdiga medlemmar av det indiska samhället säger Tsering och berättar att många tibetaner köper hus i en indiers namn för att gå runt reglerna, säger hon.

TWA följer Dalai Lamas hållning i Tibetfrågan och förespråkar endast autonomitet för Tibet och inte självständighet. Tsering menar dock att Dalai lamas försök till dialog inte längre räcker. Genom att vara med att ordna marschen vill TWA visa att det tibetanska folket fortfarande vill återvända till Tibet och att de inte accepterar att tibetanerna och deras kultur marginaliseras i Tibet.

Det är febril aktivitet på TWA:s kontor där alla håller på att förbereda sig inför en tre dagar lång workshop i icke-våldsmetoder som kärntruppen i marschen ska genomgå. Tsering berättar att en kursledare med Gandhis filosofi som grund ska leda workshopen. Tsering uttalar sitt starka förtroende för omvärldens stöd i Tibetfrågan. Hon rycker uppgivet på axlarna men rör inte en min när hon förklarar att när marschen når Tibets gräns kommer deltagarna att stå i rangordning där de som står i täten är de som är beredda att riskera livet först. – Vi kommer att göra vårt bästa för att skydda livet på dem som deltar i marschen men vad kan du göra om du är fredlig och någon riktar ett vapen mot dig? Många är beredda att offra sina liv i denna marsch. Vårt hopp är att omvärlden inte bara kommer att sitta tysta och titta på om de får rapporter om att fredliga demonstranter blir nedskjutna av militär och polis utan provokation, säger Tsering innan hon är tvungen att svara i mobilen som ständigt ringer.

På årsdagen för upproret 1959 har flera tusen människor samlats vid Dalai Lamas tempel. De tibetanska flaggorna vajar i vinden medan alla spånt väntar på om Dalai lama ska kommentera det faktum att ett par hundra tibetaner planerar att fortsätta marschen ända till Tibet. Ingen kommentar kommer. Två av de fem tibetanska NGO:s (politiskt obundna organisationer) som har sitt säte i Dharamsala påpekade i en presskonferens dagen innan marschen att den är ett initiativ enbart av det tibetanska folket.

"FREE TIBET, STOP GENOCIDE IN TIBET" ekar ropen under marschen från templet ner till Dharamsala. Tibetaner och besökare från hela världen deltar i marschen den här dagen och överallt syns tröjor med texten "I stand for Tibet, Free Tibet, Team Tibet". Hyllningarna till de 150 deltagare som ska fortsätta hela vägen till Tibet skallar högt när de paraderar genom folkmassan.

Många har målat Tibets flagga i ansiktet. Tyskland, Sverige, USA, Australien, England, Polen står det på stora skyltar som de utlänningar som deltar bär för att visa att dessa nationaliteter stödjer tibetanernas sak. Leanne McKenzie från Skottland har volontärarbetat i Dharamsala och planerar att följa med ända till den tibetanska gränsen.

– I mitt land kämpar vi inte längre för någonting. Vi är rädda för att förlora. Tibetanerna har bett oss utlänningar ►

som är här att ta ställning och jag hoppas att denna marsch lär de människor som är här att stå upp för något och inte bara vara likgiltiga inför vad som händer i världen. Jag är livrädd för hur Kina kommer att besvara denna marsch. Jag tror att vissa tibetaner i marschen vill vara martyrer för sitt land. Detta är ett sorgligt sätt att avsluta denna konflikt, men något måste göras, säger Leanne innan hon går vidare med den stora tibetanska flagga hon köpt inför marschen.

TENZIN TSUNDUE SER TIBETS självständighet som en global fråga som rör även Sverige.

– Ni har tagit många initiativ i miljöfrågan. Alla talar idag om global uppvärmning. I denna debatt anser jag att man måste inkludera Tibet. Kina håller på att förstöra Tibets ekosystem genom den massiva industrialiseringen av landet. Glaciärerna i Himalaya smälter och Kina bidrar till den utvecklingen. Den

kultur av harmoni med naturen som tibetanerna praktiserat håller på att utrotas av kineserna, säger Tenzin som menar att tibetaner inte har någon önskan om att skapa ytterligare konflikter.

– Den här marschen är en marsch för världsfreden, säger Tenzin och ger mig en av de texter han skrivit om sin situation som politisk flykting i Indien.

På de första raderna står att läsa: “Ask me where I am from and I won’t have an answer. I feel I never really belonged anywhere, never really had a home”.

TEXT & FOTO: Nina Eneroth

FOTNOT: De fem NGO: som anordnar Tibetan People’s Uprising Movements march är: Tibetan Youth Congress, Tibetan Women’s Association , Gu-Chu-Sum Movement of Tibet, National Democratic Party of Tibet och Students for a Free Tibet, India. Dalai Lama har uttalat att han inte stödjer marschen då han anser att den försvårar en dialog mellan den tibetanska exilregeringen och Kina.

Endast texten i detta verk är licensierad under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.